ÓVODA NEVELÉSI PROGRAMJA

1. HELYZETELEMZÉS

1.1. A gyógypedagógiai ellátás területei

Óvodánk a sajátos nevelési igényű (hallássérült, valamint súlyos beszéd- és nyelvfejlődési zavarral, részképesség zavarral küzdő) gyermekek oktatását nevelését végzi többirányú cél- és feladatrendszerben. Jelenleg egy hallássérült óvodai csoport működik, függetlenül a gyermekek hallásállapotától, életkorától, kommunikációs és fejlettségi szintjétől, a társuló sérülések súlyosságától. Az óvodába jelentkező gyermekek többsége korai fejlesztésben részesült, néhány pedig rövid integrált óvodai nevelést követően került a hallássérült csoportba. Az öt logopédiai óvodai csoportot korosztály, fejlettségi szint és a jelentkezők számától függően alakítjuk ki. Az óvodába jelentkező gyermekek egy része korai fejlesztést követően, másrészük többségi óvodákból kerülnek intézményünkbe. Az enyhe fokban nagyothalló gyermekek fejlesztését a logopédiai csoportokban belső integráció formájában valósítjuk meg. A cochlea implantációs műtéten átesett gyermekek részére is megszervezzük az óvodában való elhelyezést, amennyiben lakóhelyén nem biztosíthatók a szükséges feltételek vagy a szülők kérik az intézmény ellátását. Vannak rendkívül hátrányos helyzetű családból érkező gyermekek, akiknél még nem állapítható meg, hogy milyen szinten képesek a foglakozásokon részt venni. A hátrányos helyzetű gyermekek esetében, az óvodai csoportokban dolgozó pedagógusok feltárják a tapasztalható elmaradás esetleges okát, és a megfelelő pedagógiai, gyógypedagógiai ellátáshoz biztosítják az egyéni felzárkóztatást.

1.2 .Az ellátás területeihez rendelt nevelési és oktatási programok

Nevelési programunk abból indul ki, hogy a gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, s ebben az óvoda kiegészítő szerepet játszik. A hallássérült óvodai csoportban, az „Óvodai fejlesztési program súlyos fokban hallássérült gyermekek számára" című program alapján tervezünk, valamint a nagyothalló gyermekek fejlesztése a „Mondom – hallom" című minősített óvodai program szerint történik. A logopédiai óvodai csoportokban pedig az Óvodai nevelés országos alapprogramja mellet a „Taníts meg engem!" logopédiai óvodai minősített fejlesztő programot alkalmazzuk. A halmozottan fogyatékos hallássérült gyermekek számára adaptáció készült a hallássérültek minősített tanterve és az értelmi fogyatékos óvodai program minősített tanterve alapján. Mindkét területen az alapdokumentumok kiegészülnek a 32/2012. EMMI rendelet „Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelveivel".

1.3 Az óvodai élet megszervezésének elvei

Óvodánk a Somogy Megyei Duráczky József Óvoda, Általános Iskola, Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény, és Kollégium hallássérült és beszédfogyatékos gyermekeket oktató és nevelő intézményének szakmailag önálló intézményegységeként működik, ugyanakkor azzal szoros szakmai egységet alkot, vezetője az intézmény főigazgatója.

Személyi feltételek:

- A közvetlen szakmai és operatív feladatok irányítását, szervezését az óvodavezető végzi.
- Az óvodai nevelést-oktatást óvodapedagógusok látják el.
- A terápiás foglalkozásokat gyógypedagógiai tanárok biztosítják. A tanárok szurdopedagógia, logopédia, oligofrén pedagógiai szakképesítéssel rendelkeznek.
- A nevelő - oktató munkát dajkák és gyógypedagógiai asszisztensek segítik.
- Az óvodában a rendszeres egészségügyi felügyeletet az iskolaorvos és a védőnő biztosítja. A gyermekek egészségügyi ellátását szakorvosok végzik (gyermek-gyógyász, szemészorvos, fül-orr-gégész, audiológus).
- Az óvoda speciális feladatainak ellátását konduktív pedagógus, gyógytestnevelő, óvoda-, iskolapszichológus, HRG szakember és műszerész segíti.

Tárgyi feltételek:

Az óvoda 650 m2 alapterületű, 75 gyermek (hat csoport) befogadására alkalmas, akadálymentes, U-alakú különálló épület az intézmény udvarán. A keleti és nyugati szárnyat egy északi szárny köti össze. A déli oldalon nyitott, itt helyezkedik el az óvoda udvara. Az udvaron udvari játékok, mászóka, csúszda, libikóka, homokozó található. A keleti szárnyban helyezkedik el négy nagyméretű csoportszoba, 1 fejlesztő helyiség, 1 iroda, felnőtt öltöző, mosdó és WC, gyermekmosdók, WC-k, mozgássérültek számára kialakított mosdó és WC. A nyugati szárnyban található 4 fejlesztőhelyiség, 1 tornaszoba, felnőtt zuhanyozó és WC, gyermekmosdók és WC-k. A keleti és nyugati épületrészt összekötő északi szárnyban helyezkedik el a bejárat, egy kis folyosóval összekötött részben 2 nagyméretű csoportszoba 1 öltöző, zuhanyozó, 1 felnőtt WC, egy nagyméretű tanári szoba, az ebédlő (ahol a napirendben meghatározott időben történik a gyermekek közös étkeztetése), a tálaló konyha és a takarító eszközök számára biztosított helyiség.

1.4 Az óvodapedagógus és a logopédus együttműködése:

A logopédiai óvoda specialitása az egész napot átszövő anyanyelvi nevelés. Ennek a tevékenységnek mind a logopédus, mind az óvónő aktív részese. Közös célunk elősegíteni az óvodásaink sokoldalú, harmonikus fejlődését, személyiségük kibontakoztatását az életkori és egyéni sajátosságok és eltérő fejlődési ütemük figyelembe vételével. A speciális terápiákat, valamint az individuális és kiscsoportos foglalkozásokat a logopédus vezeti. Az óvodapedagógus feladata, hogy oldott, segítő, támogató légkört alakítson ki a gyermekcsoportban. Különösen jelentős ez a védettséget nyújtó légkör a sérült kommunikáció következményeként másodlagosan kialakuló magatartászavarok (nem beszélés, szorongás, esetleges agresszivitás) oldása, rendeződése érdekében. Fontos, hogy az óvodapedagógus azonnal érezze a gyermek néha alig észrevehető apró, finomabb jelzéseit.

Az óvónő és a logopédus munkája jól kiegészítik egymást, de a kompetencia határokat feltétlenül be kell tartaniuk. A szülő tájékoztatása a nyelvi fejlődés és a beszédhiba alakulásáról kizárólag a logopédus feladata. Az óvónő beszámol a szülőnek a gyermek általános

fejlődéséről, napi viselkedéséről, az egészséges életmód szokásairól, alakulásáról. A szülői házzal az óvodapedagógus napi kapcsolatot tart, folyamatosan tájékoztatja a rendezvényekről, programokról a szülőket.

1.5 Az óvodapedagógus és dajka együttműködése

A speciális nevelési szükségletet biztosító óvoda programjának megvalósítása során a dajka, és az óvodapedagógus munkája összehangolttá válik. A dajka a gondozási feladatok során magatartásával, viselkedésével, jó beszédpéldával hatást gyakorol a gyermekekre. Az óvónő és a dajka összehangolt munkája nagymértékben hozzájárul az óvodai nevelés eredményességéhez.

1.6. A gyermekek felvételi rendje:

- A gyermekek felvétele a Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat Hallásvizsgáló, Mozgásvizsgáló Gyógypedagógiai Tanácsadó, Korai Fejlesztő, Oktató és Gondozó Tagintézménye és a Somogy Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Megyei Szakértői Bizottság Szakértői véleménye alapján történik a nevelési év során folyamatosan.
- A gyermekek beíratása a Vizsgálati vélemény, vagy a Szakértői vélemény bemutatása után történik.
- Az óvodai férőhelyek betelte után a gyermekek várólistára kerülnek.
- A gyermekek elosztását, csoportba sorolását, az óvodapedagógusok és a logopédusok véleményét meghallgatva, az óvodavezető dönti el. Szeptemberben még lehetőség van a csoportokon belüli változtatásokra.

Célunk, hogy a komplex és intenzív fejlesztés során az életkori sajátosságokat figyelembe véve, minél homogénebb csoportokat sikerüljön létrehozni.

1.7 Nyitvatartási rend:

Az óvoda hétfőtől-péntekig reggel **7-17** óráig tart nyitva.

Az óvoda szombaton és vasárnap zárva tart.

A kollégiumi ellátást igénylő gyermekek **hétfőtől csütörtökig este 18** óráig vehetik igénybe az óvodai elhelyezést.

1.8 Az óvodai csoportok működési rendje:

- A hallássérült óvodai csoportot szurdopedagógia - oligofrénpedagógia szakos

gyógypedagógiai tanár vezeti. Az összetett kórképpel rendelkező hallássérült gyermekek párhuzamos foglalkozásainál gyógypedagógiai asszisztens alkalmazása szükséges.

- A logopédiai óvodai csoportok fejlesztését felsőfokú végzettségű óvodapedagógusok és logopédiai szakképesítéssel rendelkező gyógypedagógiai tanárok végzik.

- A logopédiai csoportok délutáni fejlesztését felsőfokú végzettségű óvodapedagógusok, valamint szakképesítéssel rendelkező gyógypedagógiai asszisztens látja el. Szervezi az étkezéseket, a szabadidős tevékenységeket, foglalkozásokat vezet és gondozási feladatokat végez.

- A hallássérült csoportban a délutáni fejlesztést szakképesítéssel rendelkező gyógypedagógiai asszisztens látja el. Szervezi az étkezéseket, gondozási feladatokat, a játékot, és a fejlesztő foglalkozásokat.

A nap folyamán szakképesített dajkák segítenek a gondozási feladatokban és az étkezések lebonyolításában

Az egészségügyi feladatokat a kollégiumban a védőnő és ápolónő látja el. Betegség vagy baleset esetén az értesítést követően kötelesek azonnal az óvodában tartózkodó gyermekeket megnézni és a megfelelő intézkedéseket megtenni. A balesetekről a csoporthoz beosztott pedagógus vagy más munkakörben foglalkoztatott kolléga feljegyzést készít, melyet a titkárságon le kell adni. A balesetről a szülőt értesíteni kell.

1.9 A beiskolázás rendje:

- A gyermekekről az óvodai nevelés végére a pedagógiai megfigyelések és véleményezések alapján az illetékes szakértői bizottságok elkészítik az iskolaérettségi vizsgálatot, és kijelölik számukra az optimális továbbhaladás irányát.
- A súlyos fokban hallássérült gyermekek az intézmény előkészítő tagozatán folytatják tanulmányaikat.
- A halmozottan fogyatékos hallássérült gyermekek intézményünk speciális tagozatára kerülnek.
- A nagyothalló és a cochleáris implantációs hallásjavító műtéten átesett gyermekek egy része a többségi általános iskolában integrált keretek között, szurdopedagógiai megsegítéssel folytathatják tanulmányaikat. Másik részük, intézményünk nagyothalló osztályaiban kezdik meg tankötelezettségük teljesítését.
- Az óvoda logopédiai tagozatáról a tünetmentes gyermekek többségi általános iskolába kerülnek.
- Azok a gyermekek, akiknek a nyelvi fejlődési zavaruk csak részben rendeződött és további speciális fejlesztést igényelnek, intézményünk logopédiai első osztályában kezdhetik meg általános iskolai tanulmányaikat.

2. AZ ÓVODAI NEVELÉSI ALAPELVEI:

- Az óvoda feladata olyan feltételrendszer biztosítása, amelynek keretein belül az óvodai nevelésben részesülő valamennyi gyermek a szakmai követelmények betartásával sajátíthatja el azokat a képességeket, ismereteket, amelyek a folyamatos és tudatos, az óvodában dolgozó pedagógusok pedagógiai irányításával teszik őket éretté a sikeres iskolakezdéshez. Vegye figyelembe a hallás-, és beszédfogyatékosság tüneteinek változatosságát, a speciális szükségleteket, és az egyéni teherbíró képességet.
- A fejlesztés egyéni, kiscsoportos és csoportos formában történik, a gyermekek egyéni fejlődési ritmusához alkalmazkodó lépésekben.
- A fejlesztés játékközpontú, melynek megvalósulása a mozgás-, és cselekvés közben történő tapasztalatszerzésre épül.
- A gyermeki aktivitás, fantázia, kreativitás kibontakozásához olyan elősegítő környezet kialakítása szükséges,, melynek segítségével a hallás-, és beszédsérült gyermekek sikerélményhez való juttatása megvalósítható.
- Óvodánkban a gyermekek számára olyan védettséget nyújtunk, hogy a hiányos vagy sérült kommunikáció következményeként kialakuló magatartászavarok rendeződjenek, a későbbiek során pedig ép beszéddel, és rendezett magatartással alkalmassá válhassanak az együttnevelésre.
- Hatékony, felzárkóztató, nevelő munkával támogatást nyújtunk a szociokulturális hátrányok leküzdéséhez.
- Gondot fordítunk arra, hogy az önként vállalt feladatok és munkafolyamatok végzése során a kommunikációs nehézséggel küzdő gyermekeink megéljék a közösségért végzett tevékenykedés örömét.
- Óvodánkban az óvodapedagógusi és logopédusi munka komplex nevelési egységet alkot. Mindkét szakterületen dolgozó szakemberek a kompetenciahatárokat betartva végzik nevelő-fejlesztő tevékenységüket.
- Kiemelt fontosságú óvodánkban a szerető-, óvó-, féltő-, gondoskodó légkör és a személyes, bensőséges kapcsolat kialakítása, valamint egymás megbecsülése, mely minden gyermeket megillet.
- Nevelési és fejlesztő tevékenységünket áthatja a folyamatos párbeszéd a szülőkkel, kollégákkal, gyermekekkel.
- Az óvoda valamennyi dolgozója és gyermeke, valamint a szülők kölcsönösen tiszteletben tartják egymás emberi méltóságát, elfogadva a gyermekek fogyatékossági típusából és súlyosságából adódó eltérő fejlődési ütemét és teljesítményét.

3. AZ ÓVODAI NEVELÉS CÉLKITŰZÉSEI

Általános nevelési célok:

- Olyan pedagógiai környezet kialakítása, megvalósítása, melyben a nevelési programban foglaltak és a sajátos nevelési igény összhangba kerülnek, természetessé válik a társas együttműködés, az életkori sajátosságok és egyéni szükségletekre alapozott komplex személyiségfejlesztés.

- A 3-7 éves korú gyermekek sokoldalú, harmonikus fejlődésének elősegítése.
- Az elvárások igazodjanak a gyermekek fejlődésének üteméhez.
- A gyermekek iskolai beilleszkedéséhez szükséges testi-, szociális-kognitív érettség kialakítása, fejlesztése.
- A fejlődési zavarok kiszűrése, a prevenciós és korrekciós feladatok ellátása.

Speciális fejlesztési célok:

- A 3-7 éves korú hallássérült gyermekek hallásfejlesztése, nyelvi kommunikációjának megindítása és folyamatos fejlesztése.
- A hallászcsökkenés miatt elmaradt beszédfejlődés következtében cselekvéshez kötött, érzékletes gondolkodás egyre absztraktabb szintre emelése.
- A súlyos beszéd-, és nyelvfejlődési zavarral, valamint részképesség zavarral küzdő gyermekek multiszenzoros fejlesztése a percepció minden részterületére kidolgozva.
- A hallás-, és beszédfogyatékos gyermekek magatartási és viselkedési formáinak kialakítása, a cselekvés általi tapasztalás, a modellkövetés (az utánzás-szoktatás), az egész nevelőtevékenységet átható eszközével.

4. ÓVODAI NEVELÉS CÉLJAI

Az óvoda biztosítja a családi nevelés kiegészítőjeként a gyermekek fejlődésének és nevelésének optimális feltételeit, a nevelés általános célkitűzésének megvalósítását.

Fontos a sajátos nevelési igény szerinti környezet kialakítása, a szükséges tárgyi feltételek segédeszközök biztosítása.

Cél:

- hogy a nevelési programban foglaltak és a sajátos nevelési igény összhangba kerüljenek, az elvárások igazodjanak a gyermekek fejlődési üteméhez.
- olyan nevelési, fejlesztési feladatok, tevékenységek kialakítása, melyek biztosítják a gyermek fejlődését, a közösségi életre történő felkészítését
- fejlesztésük a számukra megfelelő területeken valósuljon meg, egyéni képességeiknek megfelelő feladatadással, tevékenységszervezéssel, fejlődési ütemük figyelembe vételével.
- a saját tapasztalatra épülő ismeretszerzés lehetőségeinek kialakítása
- együttműködés képességének fejlesztése gyermek-gyermek, gyermek-felnőtt viszonylatában.
- a környezettudatos viselkedés megalapozása, egészséges életmód alakítása
- a gyermek fejlődésének folyamatkövetése, folyamatdiagnózis felállításával
- az óvodai nevelésben az általános alapvető funkciók: óvó-, védő-, szociális-, és speciális-, nevelő-fejlesztő-, és személyiségalakító funkciók érvényesítése.

- az óvodapedagógusok által kialakított napi- és heti rend betartása, szem előtt tartva a játék kiemelkedő szerepét.
- Óvodánkban alapvető feladat a beszéd indítása és komplex terápiája, valamint a részképesség-, magatartási-, és viselkedési zavarok prevenciója, a jártasságok, képességek, készségek kibontakoztatásának folyamatos erősítése.
- A nevelés és értelmi fejlesztés folyamatában érvényesüljön a játékosság elve, valamint a változatos tevékenységek általi tapasztalat-, és élményszerzés.
- Az óvoda minden dolgozója azonos követelményt állítson a gyermek elé a különböző tevékenységek során.
- Az eredményes fejlesztés érdekében feltétlen szükség van a családdal való rendszeres, sokoldalú, pozitív együttműködésre.
- Egyéni elbírálás alapján a szociálisan hátrányos helyzetű, helyben lakó gyermekek számára biztosítjuk a kollégiumi elhelyezést heti bentlakással.
- Az óvoda kapcsolatot tart az óvodai élet, és az óvodai élet után,- a gyermek életében meghatározó szerepet játszó intézményekkel (pl.: szociális intézmények, gyermekjóléti szolgálatok, eü. intézmények, iskolák stb.).

5. AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI

5.1. EGÉSZSÉGES ÉLETMÓD ALAKÍTÁSA

Az egészséges életmód igényének kialakítása az óvodai életkorban kiemelt jelentőségű. Az egészséges életvitel alapvető szükségleteket elégít ki, amelyek elősegítik a gyermekek testi, lelki fejlődését.

Ezen belül az óvodai nevelés fontos része:

- a gyermekek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése
- a harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése
- a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása
- a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása
- az óvodai élet egészét átható egészségnevelés
- a felvilágosítás, a munka és balesetvédelmi előírások betartása
- a környezeti higiéniára nevelés , mely magába foglalja az óvoda tisztaságának megóvását, szépítését. a termek szellőztetését, a helyes fűtés és világítás biztosítását, az udvar tisztántartását, a mellékhelyiségek takarítását, a természet megvédését, a
- hulladékkezelést, az energiával való takarékosságot
- a szülők, a lehetséges civilszervezetek, megfelelő szakemberek, az óvoda társadalmi környezetének bevonása a testi, lelki nevelési feladatok ellátásába

A balesetek megelőzésre minden esetben nagy hangsúlyt kell fektetni.
A balesetek megelőzésének szabályozását és az esetlegesen megtörtént balesetek eljárásrendjét az SZMSZ, a csoportnapló, és a Házirend tartalmazza.
.

5.2. Érzelmi nevelés és szocializáció biztosítása

Célja:

- Az érzelmi, szociális és társas nevelés célja a gyermekek egyéni érdekeinek tulajdonságainak, képességeinek kibontakoztatása a közösségen belül, a csoport normáinak tiszteletben tartásával. Az óvodás gyermeket érzelmi biztonság, otthonosság, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör vegye körül.
- Iskolába lépéskor a gyermekek alkalmazkodni tudjanak az iskolai élethez.
- Az óvoda nevelje a gyermeket annak elfogadására, megértésére, hogy az emberek különböznek egymástól.
- A szülőföldhöz fűződő pozitív érzelmi viszony alakítása, az önazonosság megőrzése.

Óvodánkba nagyon eltérő szociokulturális háttérrel érkeznek a gyermekek. Az óvodapedagógus úgy tervezi pedagógiai munkáját, hogy segítse a különbözőségek kiegyenlítését, egymás elfogadását. Erre irányuló kompenzációs tevékenységét tudatosan tervezi a játék és az óvodai tevékenységek során.

Az óvodapedagógus feladata:

- Érzelmi biztonságot nyújtó, szeretetteljes családias légkör megteremtése az óvodába lépéstől az óvodáskor végéig.
- Az óvodában dolgozó pedagógusok, gyógypedagógiai asszisztensek, dajkák, a speciális ellátást végző segítők és a gyermekek közötti kapcsolatot pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze.
- A csoportszoba környezettudatos szemléletű, otthonos, esztétikus és biztonságos berendezése.
- Az óvodapedagógus segítse a gyermekek önérvényesítő, önkifejező képességét, szokás és normarendszerének megalapozását.
- Inkluzív szemlélettel a különbözőség elfogadásának segítése.
- A családokkal való együttműködés a gyermeki magatartás alakulása érdekében.
- Az udvariassági beszédformák megismertetése, illemszabályok betartása, betartatása.
- A gyermeki nyitottság segítése, hogy rá tudjon csodálkozni a szépre, a jóra. Ismerje meg szűkebb és tágabb környezetét, amely a szülőföldhöz való kötődés alapja.
- Az óvoda minden egyes dolgozójának magatartása, kommunikációja példaértékű legyen.

.

5.3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósulása

Az anyanyelv használata áthatja az óvoda napi életét, szerves része egész nevelő – oktató munkánknak. Lehetőséget kínál, hogy a gyermekek eljussanak a szituációtól független

beszédmegértésig, így a verbális fejlesztés célként és eszközként is megjelenik munkánk során. Az anyanyelv megfelelő szintre hozásával fejlődik a gondolkodás, mely pozitívan hat az írás – olvasás – számolás elsajátítására.

Célunk:

- az adott életkorra jellemző nyelvi fejlettség kialakítása
- az alapkultúrtechnikák elsajátításához szükséges anyanyelvi bázis kialakítása
- a nyelvhasználat terén jelentkező nehézségek leküzdése
- tapasztalatok, élmények, ismeretek megszerzése,(természeti társadalmi környezetről) összefüggések tudatosítása
- a gyermekek önkifejezésének, közlési vágyának elősegítése
- a beszéd indítása, a beszédészlelés és beszédmegértés fejlesztése, a szókincs bővítése, a nyelvtani szempontból helyes mondatalkotás, összefüggő folyamatos beszéd elsajátíttatása
- csökkenteni a már kialakult beszédfélelmet, gátlásokat
- az óvodapedagógus, a logopédus és a család együttműködése.

6. HALLÁSSÉRÜLT GYERMEKEK ÓVODAI FEJLESZTÉSI PROGRAMJA

Hallássérült gyermekek nyelvi-, értelmi fejlesztése és a nevelés megvalósítása

Óvodánkba 3 – 6 éves életkorú, súlyos fokban hallássérült, különböző kognitív képességű gyermekek jelentkeznek. A korai gondozásra építve az óvoda az első lépcsőfokot jelenti a hallássérült gyermekeket oktató speciális intézményrendszerében. A speciális nevelési program, a többségi óvodai nevelés országos alapprogramjának általános személyiségfejlesztő és szociális tanulást alakító elemei mellett, kiemelten tartalmazza a hallássérülés okozta kommunikációs hátrányok kompenzálását, az anyanyelvi fejlesztés célzott rendszerét. A fejlesztés játékos, természetes, kommunikációs szituációban ajánlott.

A fejlesztési program kiemelt feladata a hallás- és beszédfejlesztés, mely az óvodai tevékenység egész napját meghatározza.

Célja:

- A gyermekek hallás- és beszédállapotának folyamatos fejlesztése, ismereteik gazdagítása, rendszerezése.
- A kognitív képességek fejlesztése
- A pszichés részfunkciók fejlesztése

Feladatok:

- A meglévő hallásmaradvány maximális kihasználása, tudatosítása (játékos cselekvésekkel, a hangok érzékeltetésével)
- Nyelvi kommunikáció megindítása auditív – orális módszerrel:

~ szájra irányultság kialakítása
~ hangadásra való késztetés
~ beszédhangok kialakítása indirekt és direkt módszerekkel
~ passzív és aktív szókincs folyamatos bővítése
~ az auditív – orális módszer kiegészítéseként a természetes jelek, az ujj-abc és a siketek jelrendszerének elemi szintű bevezetése

A hallássérült óvodás gyermekek kommunikációs fejlesztésének részterületei

❖ **Beszéd- és nyelvi fejlesztés**

Koncentrikusan bővülő témakörökön keresztül a természeti és társadalmi környezet megismerését célozza.
Feladatunk – a gyermekek számára – az egyre gazdagabb körű szókincs értése és aktív használata.

Foglalkozási típusok:

- Szabad beszélgetés: aktuális témák feldolgozása fényképek, rajzok segítségével, rögzítésük szó- és mondatképekkel
- Mese – képsorozatok: képeken ábrázolt egyszerű történetek feldolgozása, rögzítése mondatképeken
- Bábjelenetek: bábokkal eljátszott jelenetek, mesék kapcsán a párbeszédes formák gyakorlása
- Cselekvéses helyzet: tevékenységhez kapcsolt nyelvi formák gyakorlása

❖ **Egyéni anyanyelvi nevelés**

- A hangos beszédre nevelés alapjainak megteremtése.
- Egyedi hangfejlesztés.

❖ **Hallás- , ritmus- , mozgásnevelés**

- Súlyos fokban hallássérült gyermekek beszűkült hallástartományának mozgósítása
- Az akusztikus érzékelő és differenciáló képesség fejlesztése
- A felfogott beszédhangokra építő kommunikációs készség kiépítése
- A beszéd prozódiai elemeinek fejlesztése
- A harmonikus mozgások kialakítása a nagy és finommozgások terén

-

❖ **Matematika – a külső világ tevékeny megismerése**

- A gyermekek logikus gondolkodásának, problémafelismerő és megoldó képességének fejlesztése

❖ **Vizuális nevelés**

- A manuális készség fejlesztése

- A forma- és színállandóságról való tapasztalat szerzése alkotás során, változatos technikákkal

❖ **Testnevelés**

- A harmonikus és összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése
- A testi ügyesség fejlesztése

Heti foglakozási terv

Anyanyelv	5 óra
Egyéni anyanyelvi nevelés	6 óra
Hallás-, ritmus-, mozgásnevelés	2 óra
Testnevelés	2 óra
Matematika	3 óra
Vízuális nevelés	2 óra
Játék	kötetlen idő

Kívánatos fejlettségi szint az iskolába lépés idejére:

- Tudjanak a gyermekek céltudatosan észlelni, megfigyelni
- Legyenek képesek szándékos figyelemre 25 – 30 percig.

7. A súlyos beszéd- és nyelvfejlődési, valamint részképesség zavarral küzdő gyermekek óvodai fejlesztési programja

<u>Az alap kultúrtechnikák elsajátítását fejlesztő terápiás eljárások:</u>

A mozgás-, és kommunikáció fejlesztését szolgáló terápiák :

A mozgásfejlesztés

Célja:

A mozgásfejlesztés célja, hogy a mozgásos tapasztalatok, valamint ezek emlékképei segítséget nyújtsanak a magasabb gondolkodási műveletek végzésére.

Feladata:

- A testkép, testfogalom kialakítása, megerősítése.
- Az egyes érzékelési területek és ezek összehangolt működésének fejlesztése. Különös tekintettel a tapintás, testérzet, egyensúlyérzékelés, vizualitás összefüggésére.
- A vesztibuláris rendszer - mint integrációs tényező - működésének korrigálása.
- . A térészlelés fejlesztése. Az alapmozgások koordinációjának fejlesztése.
- . A két testfél mozgásának összerendezése.

- A mozgás segítségül hívása a beszédre való késztetés felkeltése érdekében.

A logopédiai ritmika

Célja:

A mozgás, a beszéd és a gondolkodás ritmusának kialakítása,összerendezése, valamint a kifejezőképesség és az önirányítás, az idő-, és térérzékelés fejlesztésének lehetősége, a feszültség és oldás egyensúlya. A terápia a kognitív-, és a beszédfejlődés alapjául szolgál.

Feladata:

- Az izomtónus- szabályozás fejlesztése.
- A helyes beszédlégzés kialakítása.
- A beszéd nonverbális elemeinek (gesztusok, mimika, hanglejtés, hangszín, dinamika, hangerő) fejlesztése, a harmonikus kommunikáció érdekében.
- A mozgás ritmikus összehangolása a beszéd nonverbális és verbális elemeivel.
- A költői és zenei hatások segítségével a gyermekek másodlagos személyiség sérülésének csökkentése, leküzdése.

Beszédfejlesztés

Az anyanyelvi nevelésen alapuló jó beszédkészség az alapja:

- A fogalmi gondolkodás kialakulásának.
- Az alap-kultúrtechnikák elsajátításához szükséges nyelvi fejlettségnek
- (olvasás-írás megtaníthatóságának, megtanulásának).
- A szociális érésnek.
- Minden magasabb szintű műveltség megszerzését segíti.

Egyéni fejlesztés

Célja:

- A gyermekek alaptevékenységébe (mozgás, játék) ágyazottan történjen a nyelvi
- elmaradás korrekciója.
- A beszédészlelés, a beszédmegértés és kifejezőkészség fejlesztése.
- A nyelvi fejlődés, nyelvi fejlettségi szint eléréséhez szükséges készségek és képességek

- fejlesztése (érzékelés, elvonatkoztatás, analízis-szintézis, problémamegoldó gondolkodás,
- szabálykövetés, lényegkiemelés).
- Nyelvi szabályok kialakítása, tudatosítása.
- A kialakult beszédhiba javítása.
- Aktív, passzív szókincs bővítése.
- Grammatikailag helyes, kifejező, összefüggő beszéd tanítása.

Feladata:

- A megismerési vágy felkeltése.
- A gyermek szabad önkifejezésének, közlésvágyának, kapcsolatteremtési készségének elősegítése.
- Esztétikai élmények nyújtása, hagyományok ápolása.
- Az összefüggések észrevetetése, az asszociációs képességek fejlesztése.
- A kreativitás, a képzelet aktivizálásával az absztraháló képesség fejlesztése.
- A percepciós bázis fejlesztése.

A megkésett beszédfejlődés terápiája

Célja:

- A nyelvi kifejező, közlő, jelölő funkciójának kialakításával képessé tegye a nyelvi jelek befogadást, feldolgozását, a beszédbeli kommunikációt.
- Az érzések, gondolatok kifejezésének segítése.
- A beszéd és a nyelv funkcióinak erősítésével értelmi fejlődés és szociális tanulás fejlesztése.
- A kommunikáció és a nyelv használatán keresztül a társas szerepek megtanulása.

Feladata:

- A beszéd és a nyelv, a mozgás, a gondolkodás, a figyelem és az emlékezet, a különféle készségek fejlesztése.
- A terápia során alkalmazott gyakorlatok a gyermek egyéni, aktuális tudása szerinti, súlypontozott, többfunkciós és nem elszigetelt.

A dadogás terápiája

Nagyon fontos a helyes diagnózis felállítása. Mivel a dadogás elsősorban kisgyermekkorban lép fel, gyakran párosul artikulációs zavarokkal is. A logopédiai terápia gyakorlatai a beszédfejlődés útját követve a gyermek kifejező és kommunikációs képességét fejlesztik.

Célja:

- Az anya „megnyerése”és részvétele a dadogás terápiájában.
- A természetes légzés és hangadás kialakítása.

- A hangterjedelem és kifejezés gazdagítása, fejlesztése és irányításának
- megtanulása.
- A beszédfunkciók felfedezése (azaz annak megismerése, hogy mire,
- milyen céllal, minek az érdekében használjuk a beszédet).
- Az artikuláció és az intonáció közlési jellegének játékos gyakorlása.
- A beszédben megnyilvánuló görcsös megakadások kiküszöbölése.
- A fantáziák és érzelmek kifejezésének megtanulása, tapasztalatok szerzése a
- beszéd és kommunikáció jellegéről.
- A szövegalkotás, mint folyamat észlelése.
- Pozitív beszédélmények szerzése.
- A dadogó személyiségének helyes irányú fejlesztése.
- Az artikuláció tökéletesítése, a helyes nyelvtani struktúrák kiépítése az összefüggő
- folyamatos beszédben.
- Az ún. „nehéz" beszédhelyzetek megoldásának elsajátítása.
- A nonverbális (nem szavakkal megvalósuló) kifejezések fejlesztése.
- .Együttműködés a környezettel.
- A nagyfokú kooperáció kialakítása a családon belül.

A pöszeség terápiája

Célja:

- Az enyhe artikulációs zavarok ne rögzüljenek, súlyosabbá ne váljanak.
- A beszédben észlelhető alaki és tartalmi hibákhoz személyiségtorzító, másodlagos pszichés tünetek ne járuljanak.
- Az érthető, kifejező, grammatikailag helyes beszéd kialakítása.

Feladata:

- A modális észlelés fejlesztése
- Hallásészlelés, hallásfigyelem fejlesztése.
- Az intermodális észlelés fejlesztése
- Az auditív-vizuális integráció fejlesztése
- A vizuális-taktilis-kinesztetikus integráció fejlesztése
- A vizuális-motoros integráció fejlesztése.
- A szeriális észlelés fejlesztése
- Az auditív szekvenciák fejlesztése
- Az auditív nyelvi szekvenciák fejlesztése
- A vizuális tagolás fejlesztése
- A ritmikus, motoros tagolás fejlesztése
- A kinesztetikus-taktilis tagolás fejlesztése.
- Az artikulációs és percepciós bázis fejlesztése.

- A gyermek szabad önkifejezésének, közlési vágyának és kapcsolat teremtésének elősegítése.

Az orrhangzós beszéd terápiája

A logopédiai módszerek rendszeres alkalmazásával párhuzamosan történjen a környezet aktív bevonása és az orvosi együttműködés kialakítása.

Célja:

- A korai terápiás kezeléssel a beszédfejlődés megfelelő befolyásolása.
- Ezáltal a súlyos beszédhiba kialakulásának legyőzése, a nazális hangszín megszüntetése vagy csökkentése.
- A sérült beszédfunkció – az adott anatómiai viszonyok figyelembevételével- tervszerű fejlesztése.
- A tiszta hangadás és a beszédhangok helyes ejtése.
- Az anyanyelvi funkciók adott életkori szintű birtoklásának elsajátítása.
- Az orrhangzós beszédű gyermek egészséges személyiség fejlődésének elősegítése a beszédtechnika és kommunikáció fejlesztés módszereinek alkalmazásával.
- Önellenőrzés kialakítása.

Feladata:

- Az artikulációs bázis fejlesztése.
- A beszédszervek mobilizálása, funkciógyakorlása
- A nazális magánhangzóképzés korrigálása
- A helyesen képzett beszédhangzók kialakítása, rögzítése, automatizálása, alkalmazása a kiejtésben.
- Az anyanyelv helyes használata
- Személyiségformálás
- A tiszta hangadás kialakításához szükséges megismerési funkciók területén a hangészlelés, a verbális figyelem és emlékezet fejlesztése.
- A szép beszéd iránti igény kialakítása, pozitív motiváció, kitartás, önértékelés,
- együttműködési készség feltételeinek megvalósítása.
- A megfogalmazott célok és feladatok valamennyi, különböző súlyossági fokú orrhangzós beszédű gyermekre egyaránt vonatkozik.

A vizuomotoros készség fejlesztése

Célja:

Az olvasás, írás, számolás elsajátítását meghatározó vizuális és motoros képességek megalapozása, fejlesztése, készség szintű kialakítása.

Feladata:

- A testséma és az egyensúlyérzékelés fejlesztése
- Iránydifferenciálás
- Téri tájékozódás fejlesztése
- A vizuális észlelés fejlesztése
- Szem-, kéz koordináció fejlesztése
- Alakállandóság fejlesztése
- Alak-háttér felfogás fejlesztése
- Vizuális megfigyelő és elemző készség fejlesztése
- A finommotorika és a taktilis érzékelés fejlesztése (grafomotoros fejlesztés).

Az írástanuláshoz szükséges finommozgások kialakítása, a vizuális megfigyelő és elemző képesség fejlesztése.

A diszlexia prevenció

Célja:

- A gyermekek veszélyeztetettségének időben történő felismerése és a terápia megkezdése.
- A beszédkészség fejlesztése.
- Ne alakuljanak ki olyan hibás technikák, amelyek a későbbiek során az olvasás-írás elsajátításában problémát okozhatnak.
- A másodlagos neurotikus tünetek fellépésének megelőzése.

Feladata:

- A téri tájékozódás fejlesztése orientációs gyakorlatokkal
- Bal-jobb irányának tudatosítása, megkülönböztetése.
- Soralkotás vizuális úton.
- Tájékozódás a hármas vonalközben.
- Relációs szókincs fejlesztése.
- . A hallási figyelem fejlesztése
- Zenei hangok és zörejek megkülönböztetése
- Különböző anyagú tárgyak hangjának felismerése
- Zöngés-zöngétlen hangok differenciálása
- Soralkotás akusztikus úton
- Adott hang kiemelése szógyűjtéssel.
- A ritmusérzék fejlesztése
- egyenletes lüktetés megfigyeltetése
- mondókák, énekek, versek ritmusának együttes ütemezése

- szavak ritmusának megfigyeltetése, szótagolás előkészítése

A diszkalkulia prevenció

Célja:

A nyelvi és a matematikai képességek, készségek az egyéb részterületekkel együtt való fejlesztése.

Feladata:

- Az érzékelés-észlelés fejlesztése (taktilis, vizuális, auditív)
- A figyelem, az emlékezet, a gondolkodás fejlesztése
- A saját testen, térben, síkban való tájékozódás
- Az időbeli tájékozódás fejlesztése
- Soralkotási feladatok, a sorrendiség fejlesztése
- A beszéd fejlesztése, matematikai szókincs kialakítása
- Geometriai, mértani ábrák felismerése, egyeztetése, kirakása, megnevezése, a számjegyek felismerése, megnevezése
- A mennyiségfogalom kialakítása lehetőleg 10-ig, műveletvégzés lehetőleg 10-es körben
- (hozzáadás, elvétel, pótlás, bontás)
- Műveleti és relációs jelek felismerése, megnevezése, kirakása, írása
- Számlálás az ujjakon- jó ritmusban
- A számlálás automatizálása növekvő és csökkenő sorrendben 0-10-ig

8. Az óvodai élet tevékenységi formái és az óvodapedagógus feladatai

8.1. Játék

- A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. A gyermek tapasztalatait, élményeit játssza el sajátos, gyakran átalakított formában. Számára a játék örömforrás. Indítéka magában a cselekvésben rejlik.
- A kisgyermek játékában alaposabb ismeretet szerez a külvilágról, a tárgyak tulajdonságairól, a valóság eseményeiről, jelenségeiről, ez által alakulnak értelmi képességei.
- A játék a legfőbb személyiségfejlesztő eszköz az óvodáskorú gyermek életében. Ösztönzően hat érzelmi megnyilvánulásaira, beszédkedvére, kifejező készségére, önkifejezésére, valamint lehetőséget biztosít a társas kapcsolatok fejlődésére.

Az óvodapedagógus feladatai a játékkal kapcsolatban:

- Élménynyújtás és tapasztalatszerzés biztosítása
- A minta, az utánzás lehetőségének megteremtése
- A játék feltételeinek kialakítása: derűs, nyugodt légkör, hely, idő, eszközök

- A játék, tudatos, tervszerű irányítása
- A gyermekek fejlődését elősegítő játékfajták biztosítása
- Az egyéni bánásmód alkalmazása
- A megfelelő viselkedési szabályok, a kulturált magatartás kialakítása
- A játékeszközök megismertetése, használatának bemutatása
- A kommunikációs képességek fejlesztése

Sokkal tudatosabban és hangsúlyosabban jelenik meg a sajátos nevelési igény miatt. A logopédusokkal együttműködve tervezzük meg azokat a célokat és feladatokat, amelyekkel a leghatékonyabban fejleszthetjük a kommunikációs illetve nyelvi képességeket.

Óvodáskorban a tanulás és a játék nem választható el egymástól. Az óvodai tanulásnak az alapjai azok az élmények, tapasztalatok, amelyek közvetlenül vagy közvetve érik a gyermeket, és elősegítik a világ megismerését. A gyermekek tanulási tevékenységeinek tere, szervezeti kerete, formája a játék, amelynek nevelési alapelve és módszere a játékosság. Ezen belül juthatnak el a gyerekek meglévő tudásszintjükről a számukra lehetséges és várható szintre képességeik szerint és egyéni ütemben haladva. A gyermekek életkorának, egyéni fejlettségének megfelelő játékos tanulás magában foglalja:

- A tapasztalatok, élmények gyűjtését.
- Az ezekből származó ismeretek feldolgozását, alkalmazását elősegítő műveletek tanulását.
- A pszichomotoros készségek gyakorlását.
- A tanulás elemi szintű technikáinak megismerését.
- A gondolkodás képzeti, elemi, fogalmi használatát.
- Az elemi szokások, társas kapcsolatok, magatartásformák megismerését.

Az óvodapedagógus feladatai a tanulás során:

- A játék objektív és szubjektív feltételeinek megteremtése.
- Az utánzásos mintakövetéses magatartás – és viselkedéstanulás kialakítása.
- Értelmi képességek fejlesztése: érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, képzelet, gondolkodás.
- A gyermek egyéni érdeklődésének, képességeinek megfelelő élmények, tevékenységek biztosítása.
- A gyermek önállóságának, figyelmének, kitartásának, pontosságának, feladattudatának és szabálytudatának fejlesztése.
- A megfelelő viszony kialakítása a tanuláshoz, az iskolához.
- A gyermekek egyéni képességeinek feltárása, és megfelelő fejlesztése.
- A tanulási folyamat szervezésénél gyakran alkalmazzuk a kötött szervezési formát a gyermekek sajátos nevelési igénye miatt.

8. 2. Tevékenységekben megvalósuló tanulás

- Önkéntes tanulás, amikor a gyermekek megfigyelve, utánozva mintát követnek.

- Tapasztalataikat sajátosan dolgozzák fel. Különböző eszközökkel tevékenykednek, gyakorolnak, szerepeket, szabályokat sajátítanak el.
- Helyzethez kötött tanulás, amelyben a gyermekek a tapasztalataikat, ismereteiket a megfelelő nevelési helyzetben, folyamatban gyakorolják.
- A részképesség zavarral illetve egyéb hátránnyal küzdő gyermekek fejlesztését egyéni módszerekkel és eszközökkel végezzük.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- A gyermekek képesek azonosulni az óvónő által meghatározott feladattal kialakul bennük az igény, hogy a feladatot sikerrel oldják meg. Megkezdődik az önellenőrzés képességének alakítása, kifejlődik
- együttműködő képességük.
- Képesek megfelelni a közösségi élet legfontosabb elvárásainak, kialakulnak az együttélési szabályok (egymásra figyelés, egymás meghallgatása, segítségadás, stb.)
- Hozzászoknak saját tevékenységük ellenőrzéséhez, segítőkészséggel értékelik egymás megoldásait.
- Célunk, hogy az iskolai tanulás megkezdéséhez rendelkezzenek megfelelő ismeretekkel, készségekkel, képességekkel, önfegyelemmel.
- Ennek megvalósítása érdekében iskola - előkészítő csoportot is működtetünk.

8.2. Munkatevékenység

- A személyiségfejlesztés egyik eszköze a munka és a munka jellegű játékos tevékenység. A munkának célja és eredménye van, többnyire külső irányítással folyik. A gyermektől belső fegyelmet, kötelezettségvállalást és annak teljesítését igényli. A munka végzése közben a gyermekek megfigyeléseket végeznek, tapasztalatokat, ismereteket szereznek természeti és társadalmi környezetükről.
- A kedvvel végzett munka hatására alakul ki a gyermekben a munkavégzés készsége és szokása. Megtanulják a legszükségesebb eszközök, szerszámok célszerű használatát, ismerkednek a munkaszervezés folyamataival.
- Munkavégzés során alakul kötelességtudatuk, felelősségtudatuk, erősödik kezdeményezőkészségük, fejlődik együttműködési képességük.
- Az óvodai munkavégzés során fejlődnek a gyermekek közötti társas kapcsolatok. Lehetővé válik a kitartás, a felelősségérzet, a kötelességteljesítés gyakorlása, az önértékelés a közösségi értékelés alakulása. A munka fontos nevelési eszköz, nevelőereje nagy jelentőségű. Ízlésformáló hatásával fejleszti esztétikai alkotóképességüket.
- Az óvónőnek meg kell teremteni a munkához szükséges nyugodt, kiegyensúlyozott légkört.

8.3. Komplex foglalkozások rendszere

8.3.1. Verselés, mesélés

Az anyanyelvi nevelés áthatja az óvoda egész napi életét .

- Szerves része oktató-nevelő munkánknak, beépül az óvodai élet mindennapjaiba, mivel minden foglalkozás is lehetőséget kínál arra, hogy a gyermekek eljussanak a független beszédmegértésig. Az anyanyelv és kommunikáció fejlesztése helyes mintaadással kiemelt jelentőségű az óvodai nevelésben. Ügyeljünk mindig a helyes mintára, hogy minden helyzetben nyugalmat, biztonságot árasszunk a gyermekek felé. Színesítse hétköznapjaikat, a sok szólás, közmondás és használjuk ezeket az egész év folyamán.
- A tanulási folyamatokat kötött foglalkozás keretében szervezzük, a sajátos nevelési igényből adódó hátrányok és a hatékonyabb fejlesztés érdekében. Ismereteiket tevékenységekbe ágyazottan, tapasztalásra építve is gazdagítjuk. A komplex fejlesztés során kiemelkedő jelentőséget tulajdonítunk a szemléltető eszközök használatának. Minden nap mesélünk, verselünk, énekelünk, s így valamilyen formában, valamikor mindenki részt vehet benne.
- Az irodalmi élményt (mese, vers, találós kérdés) zenével, mozgással és manipulációs tevékenységgel kapcsoljuk össze. Az óvodai foglalkozási típusok szinte mindegyikéhez kapcsolható egy-egy prózai vagy lírai alkotás.
- Feladatunk a gyerekek szabad önkifejezésének, közlési vágyának elősegítése. Ehhez segítő, megértő és befogadó környezet kell.
- Kezdetben fogadjuk el és támogassuk, segítsük a gyermekek egyéni kommunikációs formáit. Adjunk lehetőséget arra, hogy minden gyermek arról beszélhessen, ami érdekli, engedjük beszélni, legyünk nyitottak a gyermek mondanivalójának meghallgatására. Az óvodapedagógus figyeljen arra, hogy a gyermekek mindig kapjanak választ a kérdéseikre.
- Dicsérje és bíztassa a bátortalanabb gyermekeket a beszédre. A gyermek nyelvi tudata azokban az eljárásokban fejlődik, amelyeket a mondatok megértésére és reprodukciójára alkalmaz, ezért fontos feladat a pedagógus és a gyermek jó érzelmi kapcsolata, a pozitív élmények nyújtása. Nagy hangsúlyt fektetünk a helyes nyelvhasználatra. A logopédussal együttműködve segítjük a kialakított hangok gyakorlását.
- Az utánzásnak az anyanyelv tanulásában, a beszédfejlődésben igen nagy szerepe van, ezért nagyon fontos a pedagógus helyes beszédmintája. Nem hagyhatjuk figyelmen kívül az óvodáskorú gyermeket vezérlő érzelmeket és a nagy mozgásigényt, mivel ezek is befolyásolják a nyelvi kommunikációs készség fejlődését és a fejlesztés lehetőségeit.
- Feladatunk a bensőséges légkör, a megfelelő helyszín, a ráhangolódás szokásainak kialakítása.
- A meséhez szükséges kellékek mindig álljanak a gyermek rendelkezésére
- Legyenek jelmezek, melyekbe beöltözhetnek.
- Megismertetjük a gyermekeket a magyar népi mondókákkal, versekkel, mesékkel, igényes gyermekirodalmi művekkel.
- Ismerjenek meg kiszámolókat, találós kérdéseket, mondókákat, tréfás beugratókat, verses meséket, tapsolókat
- Szervezzen színházlátogatást, ahol a gyermekek újfajta élményekhez juthatnak.
- Gyarapítsa a gyermekek szókincsét, magyarázza meg a régies tájnyelvi szavakat.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- Szívesen és figyelmesen hallgassanak meséket, verseket.
- Önmaguktól is szívesen meséljenek.
- Ismerjenek kb. 10-12 mesét.
- A velük történt dolgokat a játékban elevenítsék meg.
- Szívesen bábozzanak, dramatizáljanak.
- Nézegessenek képeskönyveket, vigyázzanak a könyvekre.
- Mese szereplőit szívesen rajzolják le.

8.3.2. Külső világ tevékeny megismerése

- A gyermek játszva, aktív cselekvőként sajátítsa el a különböző témakörökben tervezett ismereteket.
- A környezet megismerése során matematikai tartalmú tapasztalatoknak, ismereteknek is birtokába jut. Felismeri a mennyiségi, alaki, nagyságbeli és téri viszonyokat: alakul ítélőképessége, fejlődik a tér-, sík-, és mennyiségszemlélete. Programunk az ismerettartalmak átfogó kezelésére, a komplex óvodai foglalkozások keretén belül megvalósuló fejlesztésre kívánja a hangsúlyt helyezni. Kiscsoporttól kezdve a gyermekek mindennapi tevékenységébe ágyazva, indirekt módon jelennek meg a matematikai ismeretek.
- Folyamatosan használjuk előttük a matematikai fogalmakat, és tevékenységeik során kényszer nélkül ismerkedhetnek meg ezekkel. A matematikai ismeretek később is játszva, sok cselekvéssel – minden érzékszervüket megmozgatva – juttatjuk őket. Mindezt úgy valósítjuk meg, hogy építünk a gyermek észlelésére, érzékelésére, és megismerési vágyára.
- Feladatunk a kíváncsiság és érdeklődés felkeltése a matematikai tapasztalatok iránt,a sikeres iskolakezdéshez szükséges ismeretek megszerzése, részképességek, gondolkodási műveletek fejlesztése.
- A matematikai nevelésben az értelmi képességek közül leginkább a problémamegoldó gondolkodás fejlesztését célozzuk meg.
- Akkor fejlesztjük a leghatékonyabban a gyermeki gondolkodást, ha olyan szituációkat teremtünk, amelyek kereső, felfedező, alkotó tevékenységre ösztönöznek.
- A gondolkodás fejlesztéséhez időnként szükség van egyes gondolkodási műveletek változatos gyakorlására, a probléma helyzettől függetlenül is, mert gyakoroltatni kell az analízis, szintézis, absztrahálás, összehasonlítás, összefüggések felfogása, kiegészítés, általánosítás, konkretizálás, rendezés, tehát a gondolkodás valamennyi műveletét.
- Mindezt igyekszünk megvalósítani, s így várható a megértés az alkalmazkodás a gyermek egészséges fejlődése, képességeinek szabad kibontakoztatása, fejlődése, a társadalmi életbe való beilleszkedése, az iskolai életre való alkalmassága.

- Már az óvodában fel lehet, és fel kell készíteni a gyermeket arra, hogy a társadalomban élünk, ami közvetlen környezetünkön keresztül hat ránk.
- Az óvónő a témák válogatása közben a lakóhely, a lakókörnyezet sajátosságaihoz igazodjon. A gyermekek az őket közvetlenül körülvevő világot érzékeljék, elsősorban valamilyen élményhez kapcsolódva. Tehát nem elvont ismereteket kell a gyermekekbe sulykolni, hanem környezetüket kell velük megismertetni, megszerettetni, kíváncsiságukat és megismerési vágyukat felkelteni.
- A gyermeket alkalmassá kell tenni a megfigyelésre, elsősorban „látni" kell megtanítani. A megfigyelésre szoktatással sikerül a gyermek kíváncsiságát felkelteni és ébren tartani. A folyamatos és alkalmi megfigyelésekkel lehetővé tehetjük a gyermekek számára, hogy maguk fedezzék fel környezetüket.
- Arra törekedjünk, hogy amit csak lehet a helyszínen, a természetben élőben figyeltessünk meg a gyermekekkel.
- Közös megfigyeléseink alkalmával éreztessük meg a természet szépségét, mutassuk be a környezetvédelem és a környezet higiéné szerepét az ember és minden más élőlény szempontjából a természetet ismerő, szerető gyermekekből válható csak természetvédő, környezetvédő ember.
- A környezet megismerésére nevelés foglalkozásai komplex módon történjenek. Az egyes témák feldolgozásához alkalmazzunk irodalom, matematika, ének-zene, mozgásos anyagot is. Ha szükségét érezzük, használjunk auditív eszközöket is.
- Séta, kirándulás alkalmas a gyermek korábbi spontán ismereteinek rendezésére, új ismeretek megszerzésére. A tapasztalatokat ne engedjük feledésbe merülni, ne csak egyszeri élménybe részesítsük a gyermeket.
- Az ilyen alkalmakkor a gyermek természetes módon éli át, tapasztalja és gyakorolja a természetben, a közlekedés közbeni helyes magatartást.
- Érzékeli a természet szépségét, az óvónő példája alapján annak védelmét.

8.3.3. Vizuális tevékenység

- Feladatunk, hogy megismertessük a gyermekeket a különböző technikák alapelemeivel, különleges anyagokkal, az eszközök helyes használatával.
- Az óvodapedagógus biztosítsa az oldott légkört . Mindig legyen a gyermekek számára elérhető helyen elegendő eszköz . A játékidő alatt tegye lehetővé a szabad ábrázolás.t
- Fejlessze képi gondolkodásukat, firkálástól, a rajzolástól, egyéni és a közös kompozíció készítéséig.
- Fokozatosan szoktassa a gyermekeket a nagy felületen alkotástól a finomabb mozgásokra, kisebb felületen való munkára.
- Bíztassa a gyermekeket a színek, különös technikák, anyagok használatára.
- Ismertesse meg a műalkotásokat, népi iparművészetet
- Vigyázzanak saját és társaik alkotásaira.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- Önállóan dolgozzanak, eszközeiket tartsák tisztán, rakják el a helyükre, vigyázzanak rá.
- Használják képalkotáshoz kedvenc színeiket, technikákat.
- Emberábrázolásban, fej, törzs, végtagok mellett részformák is jelenjenek meg.
- Becsüljék meg, ismerjék el egymás munkáját, szépen, tisztán dolgozzanak.

8. 3. 4. Ének-zene, énekes játék, zenehallgatás

Célunk, hogy rávezessük, eljuttassuk a gyermekeket a zene szeretetére.

- Keltsük fel érdeklődésüket az éneklés, a zenehallgatás,a tánc iránt, formáljuk zenei ízlésüket, fogékonyságukat.
- Az énekléssel, mozgással hassunk az érzelmeikre, értelmi fejlődésükre.
- Feladatunk, hogy oldott, nyugodt légkört biztosítsunk, adjunk lehetőséget a mozgásos-énekes játékok gyakorlására a nap folyamán .
- A dalok választásánál vegyük figyelembe az életkori sajátosságokat. Válogassunk magyar népdalokból, népi játékokból, ismertessük meg a népi hagyományokat, más népek dalait, klasszikus műzenét . A mai modern zenei irányzatokból is adjon élményt, ízelítőt.
- Ismertessük meg a az egyenletes lüktetést, a gyors-lassú, halk-hangos, magas-mély közti különbségeket.
- Ismertessük meg a csend fogalmát, a különböző zajokat, a hangszerek hangját, egyszerűbb mozgásformákat. Használjanak ritmushangszereket.
- Énekelgessenek egyénileg és csoportosan.
- Alakítsuk ki helyes légzéstechnikát.
- Hallás utáni ismerjenek fel dalokat.
- Hallgassák figyelemmel az óvónő énekét, hangszer-játékát .
- Ismerjenek meg táncos, mozgásos motívumokat .

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- Élvezettel játszanak énekes játékokat.
- Egyedül is tudjanak énekelni, gátlások nélkül.
- Érezzék az egyenletes lüktetést és a dalok ritmusát.
- Tudjanak az évszakokhoz, ünnepekhez kapcsolódó énekeket – egyénileg és csoportosan.

8. 3. 5 . Mozgás

- Az egészséges életmód szokásainak megalapozását óvodáskorban kell
- elkezdeni. Az óvodai nevelésnek lényeges, mindennapi elemének kell lennie.
- Fontos szerepe van az egészséges megőrzésében, megóvásában. Az ideális, jó hangulatú mozgáshoz biztosítani kell a feltételeket. (hely, idő, eszköz)
- Alapvető feladat, hogy jó levegőjű, tiszta, biztonságos környezetben mozogjanak. Lehetőség szerint minél több alkalmat szervezzünk szabadlevegőn. Fontos a megfelelő, kényelmes öltözék. Lényeges a kellő motiváció, játékosság, az egyéni életkornak

megfelelően, hogy a gyermekek örömüket leljék a mozgásban, és szívesen végezzék ezeket a játékos tevékenységeket.
- Az ideális, egészséges fejlődéshez szükséges a helyes mozgásanyag megválasztása és változatos gyakoroltatása és az állandó differenciált fejlesztése.

9. Az óvodai nevelés tervezése és időkeretei

- A nevelés tervezését meghatározzák az óvodai nevelés általános és egyedi feladatai. Figyelembe kell venni a gyermekcsoport összetételét, a családok szociokulturális hátterét, a gyermekek életkorát és egyéni adottságait. Az óvónő éves tanulási tervet készít havi lebontásban heti tervezéssel.
- Az éves nevelési tervben rögzíti a gyermekek fontosabb adatait, felvételük időpontját, és eleji és folyamatos megfigyeléseit (ismeretek, viselkedés, játék, beszéd, kapcsolatteremtés, önkiszolgálás, stb.).
- A foglalkozási terv része a havi, illetve a heti terv. Ezekben tervezi meg az óvónő az elsajátítandó ismeretanyagot, nevelési célokat és feladatokat. Tervezőmunkájánál figyelembe veszi a gyermekek előzetes élményeit, tapasztalatait, ismereteit.
- Az óvónő félévkor és év végén írásban jellemzi a csoport fejlődését. A gyermekek nyomon követését az értékelő táblázat tartalmazza.
- Ezek az eredmények visszajelzést adnak a tervezés tartalmi szintjéről, az óvónő munkájáról, és meghatározzák a további feladatokat.
- Az óvónő egész évben, folyamatosan, naprakészen vezeti a csoportnaplót.

A fejlesztés módszere

- A gyermekek fejlesztéséhez szükséges módszerek, eszközök és szervezeti formák megválasztása az óvónő egyéniségétől, a gyermekek képességeitől függ.
- Az óvónő feladata megteremteni azokat a játékos helyzeteket, amelyben a gyermekek cselekvés közben szembesülhetnek a mindennapi élet feladataival, és játékukban tapasztalás során eljuthatnak a megoldáshoz. Cél a gyermekek gondolkodását, alkotó-, és feladatmegoldó képességét feladathelyzeteken keresztül fejleszteni.

A nevelés időkeretei:

- A nevelés céltudatos megtervezésével alakítjuk ki a gyermekek óvodai életrendjét, időbeosztását szabályozó időkereteket.
- A heti rend a folyamatosságot, a rendszerességet és nyugalmat biztosítja, valamint lehetőséget nyújt az óvodások napi életének megszervezéséhez.

- A kialakításnál figyelembe kell venni a helyi sajátosságokat és a csoportok szükségleteit. A napirend rugalmasságával, folyamatosságával biztosítja a gyermekek egészséges fejlődését, az életkornak és egyéni szükségleteknek megfelelő pihenést.
- A napirenden belül igyekszünk minél több időt biztosítani a gyermekek legfőbb tevékenységére, a játékra, amely során a gyermekek szabadon választhatják meg játéktevékenységeiket.

Az óvodapedagógus feladatai

- Éves nevelési és tanulási terv készítése.
- A terv havi, illetve heti lebontása.
- A gyermekek folyamatos megfigyelése, írásbeli jellemzése (év elején, félévkor, év végén)
- A heti rend és napirend összeállítása.
- A nevelési és tanulási folyamat szervezeti kereteinek, módszereinek célszerű kiválasztása.
- A nevelőmunka év végi értékelése.

Óvoda-iskola átmenet

Cél:

- Tartalmas kapcsolat kialakítása, mely segíti a zökkenőmentes iskolakezdést.
- Kölcsönös bizalom, egymás munkájának ismertetése és megbeszélése.

Feladat:

- Kölcsönösen ismerjék meg egymás nevelési alapelveit .
- Hospitálási lehetőség biztosítása óvodában, illetve iskolában.
- A gyermekekre vonatkozó dokumentációval való megismertetés.
- Tapasztalatcserék, tájékoztatások a gyermekek egyéni fejlődési üteméről.
- Bekapcsolódás az iskolai életbe.
- Iskolalátogatás, beilleszkedés.

Értékelési rendszer

- Az értékelés a gyermekek nyomon követő megfigyelését jelenti, melyet egy táblázatban rögzítünk, és évente két alkalommal a szülővel ismertetünk. Az óvodai élet során félévkor és év végén írásbeli beszámolót készítenek a csoportban dolgozó óvodapedagógusok, logopédusok, gyógypedagógiai asszisztensek.
- Az óvodavezető félévenként látogatást tesz az óvodai foglalkozásokon, terápiás órákon, és az itt kialakított közös véleményt írásban rögzíti.
- A hallássérült és logopédiai csoportba járó gyermekek számára évente 2 alkalommal szülői értekezletet tartunk. Minden hónapban, ugyanabban az időben – egy alkalommal – fogadó órán kereshetik fel a szülők a logopédusokat és a különböző terápiákat végző gyógypedagógiai tanárokat, óvónőket.

- Óvodánk évente 1 alkalommal nyílt napot tart a szülők számára.
- Az óvodáskor végén a logopédusok az óvodapedagógusok közreműködésével pedagógiai értékelést készítenek a gyermekekről.

Diagnosztika a logopédiai óvodában:

A logopédiai óvodába járó gyermekek komplex terápiája minden esetben egyéni fejlesztési terv alapján működik. A terápiás program kiindulópontjának a Somogy Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Megyei Szakértői Bizottság szakértői véleményét tekintjük. Ez részletesen tartalmazza a gyermek értelmi fejlettségének, pszichikus részfunkcióinak, valamint beszédállapotának jellemzését, valamint a fejlesztési javaslatokat. Ahhoz azonban, hogy a fejlesztés mindig a gyermek aktuális szintjéhez igazodjon, szükség van a logopédusok rendszeres folyamatdiagnosztikai munkájára.

Tanév elején és végén az alábbi vizsgálatokat végezzük el:

- Az artikuláció vizsgálata
- Nyelvi fejlettségi szint felmérése (PPL, Csányi-féle grammatikai teszt)
- Beszédészlelés és beszédmegértés vizsgálata (GOH, GMP)
- Tanulási zavart előre jelző vizsgálóeljárások (DPT (gyorsteszt), Diszkalkulia-prevenciós
- vizsgálat)
- Az emberrajz vizsgálata (Goodenough)
- A vizuomotoros koordináció vizsgálata (Bender-A)

Félévkor:

- Az artikuláció vizsgálata
- Nyelvi fejlettségi szint felmérése (PPL, Csányi-féle grammatikai teszt).

A vizsgálati eredmények alapján – szükség szerint – módosítjuk, kiegészítjük a fejlesztési tervet, illetve más szakemberek bevonását kezdeményezzük (audiológus, fül-, orr-, gége szakorvos, pszichológus).

AZ ÓVODA KAPCSOLATRENDSZERE

Kapcsolat a szülőkkel

- Az óvodai nevelés a családi nevelésre épül, a kettő összhangja a gyermek harmonikus fejlődésének feltétele. Az együttműködés alapja a kölcsönös bizalom és segítségnyújtás, a hátrányos helyzetű, veszélyeztetett környezetben élő gyermekek felkarolása.
- Az óvoda tudja és nem is vállalhatja át a család nevelési feladatait és annak megoldását.
- A hiányosságokra tapintatosan felhívjuk a szülők figyelmét, felajánljuk a szakmai együttműködést.

- A gyermek harmonikus fejlődése szempontjából kívánt a pozitív együttműködés, mely a nevelés és a tanulás területén is megvalósul.

Az együttműködés formái:

- Beszoktatás, befogadás
- Személyes beszélgetések igény szerint
- Szülői értekezlet évente legalább kétszer
- Fogadó óra
- Szervezett rendezvények, ünnepek (karácsonyi és húsvéti munkaest, kirándulás, stb.)
- Szülői szervezet

Feladatok:

Nevelés területén:

- Egyforma értékrend kialakítása a viselkedés területén.
- A felnőttekhez és társakhoz való kapcsolat közös megítélése.
- A jutalmazás és büntetés egybehangzó alkalmazása a helyes magatartásformák kialakítása érdekében.

Tanulás területén:

- A gyermek fejlettségi szintjének, kommunikációs készségének megbeszélése.
- Az óvodai foglalkozás módszereinek alkalmazása az otthoni foglalkozások során.
- Részletes megbeszélés a gyermek fejlődéséről
- Nyílt nap biztosítása évi két alkalommal
- Csoportonkénti szülői értekezlet tartása.
- A gyermekre vonatkozó dokumentáció megismertetése.

Belső kapcsolataink:

Az óvoda az intézmény valamennyi intézményegységével szoros szakmai kapcsolatban dolgozik. A gyermekek továbbhaladásának mind zökkenő-mentesebbé tétele érdekében, kiemelten a hallássérült és logopédiai iskolai tagozattal.

Külső kapcsolataink

- Pedagógiai Szakszolgálatok
- az illetékes Szakértői Bizottságokkal,
- társintézetek szakembereivel
- többségi óvodákkal,
- egyéb szakmai és civil szervezetekkel

AZ ÓVODAI ÜNNEPEK, MEGEMLÉKEZÉSEK, KIRÁNDULÁSOK

Az óvodapedagógus feladatai

Vegye figyelembe az évszakok, hónapok adta lehetőségeket, gyermekek életkorát.

Mikulás ünnep és Karácsony (december)

- Mikulás várása énekes, dalos játékokkal
- Ünnepi hangulat teremtése
- Ajándékkészítés
- Játszóház szervezése
- Műsoros megemlékezés az életkor figyelembe vételével
- Közös mézeskalács készítés

Farsang (február)

- Életkornak megfelelő műsoros megemlékezés
- Csoport-szintű játék, tánc.

Húsvét (április)

- *Gyermeknap (június)*
- Játékos sportversenyek, programok szervezése

Születésnapok

- Csoporton belüli ünneplés.
- Gyertyagyújtás, bensőséges hangulat megteremtése, gyertya elfújása, tortaevés

Anyák napja és ballagás

- Csoport műsorral kedveskedik az anyukáknak, nagymamáknak
- Anyák napi ajándék és virágok átadása
- Ballagási megemlékezések

ÓVODÁNKBAN HASZNÁLATOS DOKUMENTÁCIÓK

Nyilvántartási tasak

A tasak tartalmazza:

- Szakértői véleményeket
- Anamnesztikus adatokat
- Vizsgálati eredményeket
- Egyéni fejlesztési tervet
- Pedagógiai véleményt
- Audiogrammot
- Hallókészülékek típusát, számát

Óvodai csoportnapló

Munkanapló

Osztálynapló

Kaposvár, 2015. december 12.